

Aanvullende gegevens

Inv. nr. 179

Dorp Langerak

Gemeente Liesveld

Eigenaar SIMAV (sinds 1977)

Type wipwatermolen

Functie tot 1974 het bemalen van de polder Langerak

Bouwjaar 1652

Opvoerhoogte bij zomerpeil 0,50 m bij winterpeil 0,70 m

Vlucht 24,80 m

Wiekvorm Oud-Hollands

Bovenas De Prins van Oranje, 's Gravenhage, (1872; nummer onder de vulstukken)

Roeden binnenroede: Gebrs. B. Pot, Kinderdijk, nr. 1198 (1879)

buitenroede: Gebrs. B. Pot, Kinderdijk, nr. 1368 (1882)

Wateras gietijzer, fabricage-gegevens onbekend

Sintelstuk Penn & Bauduin, Dordrecht (1868)

Scheprad diameter: 5,50 m breedte: 0,52 m

Historische en technische bijzonderheden

Op 28 maart 1652 vond een openbare aanbesteding plaats voor het bouwen van een vrijwel nieuwe molen ter plaatse.

Alleen de bovenas, roeden, spil en kamwielen met schijflopen van de oude molen zouden in de nieuwe molen worden hergebruikt.

Laagste inschrijving

Laagste inschrijver voor het karwei was Pieter Gerritszn. Luyt, een timmerman uit Haastrecht. Hij moest binnen drie maanden de oude molen afbreken en de nieuwe molen maalvaardig opleveren voor f 1.930.

Voor iedere week dat het werk later werd opgeleverd, moest boete worden betaald. Een opvallend detail in het bestek is het aanbrengen van een bedstede in het bovenhuis.

Het hout, afkomstig van de oude molen, werd door het bestuur in 93 kavels aan de hoogstbiedende verkocht.

Waterlopen

In 1857 werd de voor- en achterwaterloop vernieuwd door metselaar Johannes den Besten jr. uit Nieuwpoort voor f 719.13

Vervolgens werd in 1904 weer een gedeelte van de voorwaterloop en de sprenkelstraat vernieuwd door metselaar J. Stout uit Nieuwpoort voor f 149.

Een kleine vijftig jaar later, in het najaar van 1952, werden door molenmaker J. Bos uit Almkerk enige herstelwerkzaamheden aan de molen uitgevoerd. Het betrof in hoofdzaak het vervangen van de achterzomer, penbalk, wolfsbalk, kovelensbalk, kapdelen en gangwerk in het bovenwiel en bovenschijfloop.

1983-1984

Door molenmakerij v/h J. de Gelder b .v. uit Arkel werd in de jaren 1983-1984 een belangrijke restauratie aan de molen uitgevoerd.

Een deel van het constructiewerk van het bovenhuis werd vernieuwd, alsmede de gehele kap en staart, terwijl het metselwerk aan voor- en achterwaterloop opnieuw onder handen werd genomen. Op 5 oktober 1984 werd de molen door burgemeester J.G. de Groot officieel in gebruik gesteld door het lichten van de vang.

De kosten van de restauratie beliepen een bedrag van f 586.517.

Tijdens de restauratie is bij het aanslaan van de wiggen voor de buitenroede de kop van de bovenas ingescheurd. Ter versteviging is hierover en ijzeren strop aangebracht.

VERSIERINGEN EN INSCRIPTIES

De windvaan is tijdens de restauratie in 1984 vervangen door een vrijwel identiek exemplaar. In de nieuwe vaan zijn de letters WM (Westermolen) uitgespaard.

In de spil is het jaartal 1967 gehakt. In dat jaar werd door molenmakers van firma De Gelder een nieuwe spil aangebracht nadat de oude was gebroken.

In de oude borstnaald die in 1984 werd vervangen, stonden in een schild de volgende initialen:

P. V. D. S

1846

De letters P.v.d.S. staan mogelijk voor Pieter van der Stok die in 1844 nog wordt genoemd als timmerman/molenmaker voor de polder.

Waarschijnlijk werd toen slechts de borstnaald vernieuwd. De initialen kunnen echter ook voor de gelijknamige schout van de polder staan die eveneens hoogheemraad van de Alblasserwaard en hoofdingeland van de Overwaard was.

In de nieuw aangebrachte borstnaald zijn de volgende inscripties gehakt:

J. D. G

1984

De letters J.d.G staan voor de naam van het molemakersbedrijf dat de restauratie uitvoerde (Jan van Gelder)

Overgenomen uit het boek: "Van maalwerktuigen tot cultuurmonumenten" van de Stichting Publikaties Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.